

KERAMIKOS VAIZDINIŲ MENINIAI YPATUMAI ŠIUOLAIKINĖJE ALDONOS KETURAKIENĖS KŪRYBOJE

Raimonda Kogelytė-Simanaitienė

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

Laisvės al. 53, LT-44309 Kaunas

r.simanaitiene@gmail.com

Straipsnyje analizuojama žinomos keramikės Aldonos Keturakienės šiuolaikinė kūryba. Dailininkė jau daugelį metų dėsto Vilniaus dailės akademijos Kauno dailės fakultete, yra išugdžiusi ne vieną keramikų kartą. Taip pat ji garsėja kaip lietuviškos keramikos novatorė, balansuojanti ant modernistinio ir postmodernistinio meno ribos, savo kūryboje puoselėjanti konceptualumo nuostatas. Norint tiksliau suvokti šios autorės kūrybinius principus, tekste nagrinėjama, kaip jos parodose pasiekama vaizdinė įtaiga ir intriga, kokios yra svarbiausios dailininkės surengtų projektų kūrybinės nuostatos, kokiais parametrais remiantis gimsta menininkės kūrinių specifinė išraiška.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: dekoras, erdvė, instaliacija, keramika, paroda, porcelianas, projektas, medžiagiškumas, mobilumas, modulis.

Viena žymiausių Lietuvos šiuolaikinės keramikos atstovių Aldona Keturakienė savarankišką kūrybos kelią pradėjo XX a. 8 deš. viduryje¹. Tuometinė lietuvių ke-

ramika pamažu ėmė tolti nuo tradicinės utilitarumo sampratos: menininkai kūrybingai išnaudojo specifines molio medžiagos, dirbinio formos, dekoru ir tekstūros ypatybes, svajojo apie laisvą, „tikrą“ meną, paremtą tapybos, grafikos, erdvinės plastikos kūrybiniais principais². Tačiau ryškesni pokyčiai keramikos mene vyko ne iš karto: pasiryžimui peržengti taikomosios dailės ribą ir keliauti vaizduojamumo link prireikė dar kelių dešimtmečių. Tuo metu „startavusi“

¹ Aldona Keturakienė gimė 1945 m. Ukmergėje. Jos studijos buvo susijusios su įvairiomis mokyklomis, bet visur būsima menininkė gilinosi į keramikos sritį. 1961-aisiais įstojo į Telių dailės technikumą, o jį baigusi (1973), toliau trumpai mokėsi Vilniaus dailės institute. Gana greitai persikėlė į Kauną ir čia studijavo Vilniaus dailės instituto Kauno dailės fakultete, mokslą derindama kartu su darbu „Dailės“ kombinate, kurį dailininkė prisimena kaip tam tikrą mokyklą, kur įgijo svarių amatinių ir technologinių keramikos pagrindų. Nuo 1990 m. Keturakienė pradėjo dirbti pedagoginį darbą: Vilniaus dailės akademijos Kauno dailės fakultete (toliau – VDA KDF) ji pamažu užėmė įvairias (tarp jų ir Keramikos katedros vedėjos bei

fakulteto vadovės) pareigas. Pastaraisiais metais menininkė yra VDA KDF profesorė.

² Algimantas Mačiulis, *Dailė architektūroje*, Vilnius: VDA leidykla, 2003, p. 392.

LITERATŪRA

- Aldona Keturakienė. *Šiuolaikiniai lietuvių dailininkai*: Albumas, sudarytoja ir teksto autorė Danutė Zovienė, Vilnius: LDS Dailės leidybos ir informacijos centras, 2002.
- Aleksandravičiūtė Aleksandra, „Tikrovės atspindėjimo keramikoje pokyčiai“, in: *Kultūros barai*, 1994, Nr. 10, p. 35–39.
- Keturakienė Aldona, *Porcelianas Lietuvoje*, Vilnius: VDA leidykla, 2013.
- Kauno dailininkai. Pėdsakai laike*: Albumas, sud. Dalia Draugelienė, Kaunas: LDS Kauno skyrius, 2003.
- Kogelytė Raimonda, „Jubiliejinė paroda – žvilgsnis atgal, žingsnis pirmyn“, in: *Kauno diena*, 1995 11 25, p. 21.
- Kogelytė-Simanaitienė Raimonda, „Dešimtas „Idėjos“ puslapis“, in: *Literatūra ir menas*, 1999 09 18, p. 10.
- Kogelytė-Simanaitienė Raimonda, „Europos šiuolaikinės keramikos bienalė“, in: *Dailė*, 2010, Nr. 2, p. 61–67.
- Lietuvos dailės istorija*, sudarytojas Alfonsas Andriuskevičius ir kt., Vilnius: VDA leidykla, 2002.
- Mačiulis Algimantas, *Dailė architektūroje*, Vilnius: VDA leidykla, 2003.
- Ščiğlienė Vaida, „Lietuvos keramika: istorija ir nūdiena“, in: *Dailė*, 2002, Nr. 2, p. 91–95.
- Valiuškevičiūtė Apolonija, *Kauno dailės institutas 1940–2000*, Kaunas: J. Petronio leidykla, 2002.
- X-ojo tarptautinio kaulinio porceliano paroda*: Katalogas, sudarytoja Aldona Keturakienė, Kaunas, 2006.

THE ARTISTIC FEATURES OF POTTERY IMAGES IN THE CONTEMPORARY ART OF ALDONA KETURAKIENE

Raimonda Kogelyte-Simanaitiene

SUMMARY

KEYWORDS: decor, space, installation, pottery, exhibition, porcelain, project, materiality, mobility, module.

In the article *The structure features of poetry images in the contemporary art of Aldona Keturakienė* written by Raimonda Kogelytė-Simanaitienė, the last decade of the creative artworks which were exhibited in personal exhibitions-projects have been analysed. Aldona Keturakienė is a well-known ceramic artist and professor at the Kaunas faculty of Vilnius Academy of Art. The

path of creativity for Keturakienė started in the middle of the 1980s when the artist tried some different spheres of pottery. In her time she created decorative and domestic crockery, monumental art pieces for the interior, along with figurative plastic art. But probably the most important thing is the fact that even nowadays when the spectrum of plastic abilities is increasing and changes in pottery are emerging, Aldona Keturakienė was almost every time at the vanguard of Lithuanian pottery. Since the year 2000 Keturakienė has had over 10 personal exhibits-projects, which were characterised by integrity and with the deliberate decision of installation.

The article states that recent exhibitions have highlighted the artist's penchant for metaphoric theme, reflected with personal memories and the reflections of events in life. The projects also show an original composition - the plastic visual structure. This structure has been highlighted by analysing the artistic qualities of the active pottery work and the space ratio, the works' mobility and frequency, the use of a modular piece in art work, the meaning and hypnotism of colour which is certainly typical for the artist's exhibitions and also for the individual works in it and governs the work figurativeness, forming and helping to reveal the artist's creative semantic field. It was stated that the artist's ceramics are very diverse: it balances in wide range of contradictions such as, spatiality - statics, brittleness - monumental. Artists' works are always based on an idea and Keturakienė herself, as a lecturer and as an artist undoubtedly remains an important personality among Kaunas ceramics artists.